

Gacab

Um-umag nu nga jit nanga_l-an Gacab hi ngajan na.

Haji un-una na un pannimpu, aji kad najumajuma jin igawan ji tagu. Kit awad ja ud jajakko_l a tagu ngajanon jajit mama_long-ag a ‘a_lan.’ Haja Gakab ya man-asawa, aji ja kad inggaw hitun Gacab, jijan man-asawa kan Ta_lvung. Kit nu man-anap ja kanus kanon ja, umoy kanu kad si Gakab man-anap hi kanon ja, gimata-on na jit juwan a_lang hijin Jay-as ot ija_lan nad Gacab. Intunu manpa-uli kanu umvos, akvyaton na lawa ji sinvoko_l a luwang. Ot siya ji jin manga_l-a_l-an ja sin kanon ja.

Ot nu vumali kad, adsan ud... aji na majanagan hi Gakab tay kiyangona jin wangwang tay jakol_l ngarud a tagu. Kit osan a_l-algaw kanu, vummali, aji kad ummoy jajit a-anak na ud nan-ay-ayam hijit jomang. Tay napintas hijit ay-ayyaman jas jin jomang tay tumanap. Ot gapu ta adsan kanu jit anak na majol_lmang ji, kapilitan nga nangwa si rimidyu si Gakab tapnu ma-ijol_lmang na ji anak na. Aji kad inpatang na kanu jit jakol_l a kayu ot man noka kanu ji anak na, dakis ta jinalapus ji janum jin nanpatangan nan vyatu tay majaman jumako_l jit janum. Aji kad natokjag jajit anak ja Gakab ot na-amin jan na-anud. Ot siyan agay ja Gakab kan Ta_lvung a man-asawa ji nataynan.

Hajit... Inggaw mit jajit Agta un mana_lop hitun Ma_lanas. Ta piya-on ja hajin wangwang mana_lan, ay, Ma_lanas, ipana_lan jas jin wangwang Jupagan nga mangoy Sisim kanas tun Gakab, Juljulaw, Talipan jin wangwang a haji. Ot majama ja kanun mangkulub sid vilig, tay piy-on jan ipana_lan jit wangwang Ma_lanas hitun kapon ud Sisim, aw-awni kanu man ot, inggaw kanud gojay un jumatong kan jija. Ngim na-id ujan mit. Masmaja-aw ja. “Apay nalpuwan jitun gojay aya?” kan ja. Mijatong man jit gojay, navuyuk kanu. “Ay apay aya nga navuyuk tun osan gojay?” kan ja kanu. Mantangad ja kanu man, inggaw kanud Gakab ya umattay. Ot naka-ongot jajit Agta. Naligad kanu jit juwan Agta jit pa_lsuk ja ot pa_lsukon ja si Gakab un mantutupak a, mantutuwid, ngim adsan na na-ila jija. Ot gapu ta natama-an hi Gakab, juwa jit pana un inummoy hit vuwang na, aji kad pay mana_lan.

Ot kasakvyayan jiji, ta pa-uliyak yan ji istorya na, inggaw osan tagu un umoy manganup un mangngajan a Sidjayaw. Umoy manganup situn jaya nad Gacab, jaya nad ustun Sisim, nalavyan kanu. Ot hajiton. Ngim na-id si Gakab ta ummayaw, ummayaw hijin kapon

hijin kawaya-an ji tanap. Ta pasaray kanun umoy Ilocos Sur ngim sin-akitanona a tay jakol a tagu ngarud. Nakilpan kanu si Gakab, ay, Sidjayaw. Ot ummoy kanu kan Talvung.

“Lumnok kas tu. Aji kayu jumnun umogyat. Un makilpan kayu, asad kayus tun voloy,” kan kanun Talvung. Ot lavi kanus ji, idi masuyop ja, nasuyop kanus Talvung hijit sog-on jiji sawang. Ngim ap uta jakolan a tagu si Talvung, umogyat si Sidjayaw a noka si mawakas. Tatta inunud kanu Sidjayaw jit... nangoy hit tamvungan ot mangallamit kuman vumusnag. Mivyatug man kan Talvung, nakalibsut ot na-itupak hijit vuwang Talvung. Ot lumikna kanus Talvung. Ilana man, si Sidjayaw, ot uma-amang kanu.

“Kokko-onak ot ta ajik pinalikna? Kaw-om ot a mangoy hit tamvungan?” kan na kanu.

Ot, “Umogyatak osya. Ayok omya jit tamvungan ot ma-ivyatugak man kan sika nakalibsutak ta natlayan jit imak,” kana kanu.

Ot, “Aji ka jumnun umogyat. Ji, aji ka okyan natokjag. Napiya ta nipunta kas na vuwang ku. Nu nipunta kas tun pita ngay winnu hatun vyatu, ji natoy ka,” kana kanu.

Ot vilinona kanu jija: “Ivyagam hijajin vulun nun manganup ta aji ja jumnun umogyat. Makilpan kayu kad, asad kayus tun voloy,” kana kanu. Ot siya ji jin...

Idi mangkopya jajit, ay, manalop jajit Agtas tun Malanas, hiyajin namalsukan ja kan Gakab gapu ta inattayana jajit mangkuluvyan jajit Agta. Ot juwa jit palsuk a na-ipunta kan Gakab. Ot kaysanon. Mijatong man hitun igaw ja Gakab, insangajil ud Talvung a asawa na osjit jakolan a vilig kit awad payon jit tanap un nantupakan na kit hajit iki na ninoka na sin wangwang nga siya jin nasangajilana kan jas tun jaya nad Gacab nga siyaji ji sangajil ud Gakab nga insangajil Talvung.

Ot manipud hijiton, na-ijon jit umoy manggimata si alang hitun Lacub kan ja ingganas tun kapon nad kawaya-anan a ta na-id si Gakab mit. Pati luwang, tay awad kad jat alan nan luwang, jogjogon ja, agsan ja masikmat a ta sinkiyang na lawa jin vilig.

Ot siyaji jin gapu na un nangngajan Gacab jin Gacab ta siyaji jin inggawan Gakab kit siya payon nakatayan ud Gakab nga siya payon nan-isangajilan Talvung kan Gakab jin noka... Siyad nangal-an Gacab jijin ngajan na. Ot siyaji jin istoryan jin gapu na un hajit nangal-an Gacab sin ngajan na.

Recorded on December 4–5, 2006, in Kalinga, Philippines

Oral account by Barcelon Panabang

Transcription and Translation by Scott M. Saboy & Lawrence A. Reid

Assisted by Warren Panabang

Recorded and supervised by Michiyo Yoneno-Reyes

<http://www.ioc.u-tokyo.ac.jp/~yoneno/database.html>